

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio IX. An divites sæculares excusentur ab obligatione erogandi eleemosynam, ex eo quod carere dicantur superfluis statui.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

fit, quod hæc damnatio contenta in hoc decreto, loquatur etiam respectu proximi in singulari. Propositio ergo, quæ negat teneri nos diligere proximum in singulari actu interno, formali, damnata manet in vim huius decreti. Et idem dicendum est respectu propositionis 11. quæ etiam de dilectione proximi in singulari intelligitur.

45. Colligitur quarto, quid dicendum sit in hac quæstione, an hæc propositio, *Satisfacit præcepto diligendi proximum, qui illi succurrit in necessitate, non propter dilectionem ipsius, sed solum propter dilectionem Dei*, subiaceat huic damnationi? Et pro parte affirmativa videtur urgere; quod in obiecto huius propositionis videtur deficere actus internus, & formalis dilectionis proximi, quod est contra propositionis decimæ damnationem: & quod videtur affirmari, impletio præcepti per solum actum externum succurrendi: quod est contra damnationem undecimæ.

46. Sed dicendum est, hanc propositionem non subijci damnationi. Et ratio est. Nam diligere actu interno, & formali est velle bonum alicui: sed qui vult succurrere proximo propter dilectionem Dei, vult bonum proximo actu interno, & formali voluntatis: ergo in eo casu non deficit actus internus, & formalis. Et ideo. P. Granado 2. 2. contr. 3. tract. 6. disp. 6. n. 2. dixit: *Tunc enim tenetur quis per se loquendo, succurrere proximo, si possit, ac proinde habere voluntatem succurrendi; quæ quidem voluntas amor est.* Neque obest, quod obiectum formale motivum sit ipse Deus: nam actus veræ charitatis erga proximum habet pro obiecto motivo formali ipsum Deum; & pro obiecto materiali ipsum proximum; & tamen

est perfecta dilectio proximi.

47. Colligitur quinto non subiacere huic damnationi hæc propositio; *Tenemur diligere proximum in singulari actu interno; & formali per accidens, scilicet in occasionibus necessitatis sublevanda, vel toleranda; non vero [per se] id est, extra occasiones necessitatis.* Patet hæc assertio ex dictis cap. 2. & 3.

DISERTATIO IX.

An divites seculares excusentur ab obligatione erogandi elemosynam, ex eo quod cavere dicantur superfluis statui.

CAPVT. I.

Refertur opinio damnata, & quibus autoribus attribuitur; & præmittuntur alia.

SUMMARIVM.

Quibus Authoribus attribuitur propositio damnata. num. 1.

Quare abstinendum sit à quadam quæstione. num. 2.

Quæ sint necessaria, & quæ superflua ad naturam, & ad statum. n. 3.

Quotuplex sit necessitas? num. 4.

Quid sit necessitas gravis. n. 5. & 6.

Qui sit necessitas communis num. 7.

An ad gradum extrema necessitatis reducatur necessitas evidenter urgens? num. 8.

Quomodo in extrema necessitate sit gravis obligatio succurrendi? n. 9.

An

An sit certum teneri divites sub culpa gravi ad succurrendum graviter indigenti? num. 10.

1. **P**ropositio duodecima ex damnatis hæc est, *Vix in secularibus invenies, etiã in Regibus, superfluum statui: & ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.* Filguera ad hanc

Filg. propositionem pag. 66. eam attribuit

Vazq. P. Vazquio. Et ante ipsum Gonetus

Gonet. in disert. de Probabilit. num. 152. eam

Caiet. eidem attribuerat Sed debuit eam

tribuere etiam Caietano in sum.

verb. *Eleemosyna.* illis verbis, quæ

formaliter transcripsi in 3. part. Crif.

Theol. disp. 57. c. 3. Art. 3. num. 113.

2. Sed ibidem num. 118. propo-

sui eam quæstionem, an propositio

damnata sit eadem cum doctrina P.

Vazquij. Quia tamen ad veritatem

doctrinæ stabilendam parum refert,

an doctrina damnata sit huius, an il-

lius Authoris; ideo à decisione eius

quæstionis abstinui, & num. 120. di-

xi, in ea quæstione consuli debere

Sacram Congregationem.

3. Pro intelligentia ergo tam

propositionis damnatæ, quam doc-

trinæ tuendæ ad praxim, breviter no-

tanda sunt aliqua, quæ docui cum

comuni sententia Doctorum in 1.

part. Crif. Theol. disp. 20. cap. 1.

Præmitto ergo primo, alia esse neces-

saria ad naturam, alia ad statum. Ne-

cessaria ad naturam sunt, quæ præ-

cisè requiruntur ad vitam conservan-

dam. Necessaria ad statum dicuntur

ea, quæ ad suum, sibi que coniuncto-

rum statum conservandum requiruntur.

Similiter superflua nature dicuntur

ea, quæ superflua sunt, exceptis ne-

cessarijs ad vitæ sustentationem. Su-

perflua autem statui sunt ea, quæ

superabundant, post sumptus impen-

sos in necessarijs ad vitam, & ad sta-

tum.

4. Præmitto secundo, triplicem necessitatem distingui communiter à Doctoribus, scilicet extremam, gravem, & communem. Extrema est,

quæ ponit aliquem in discrimine

proximo vitæ, nisi ei subveniatur

hic & nunc, neque apparet aliquis,

qui ei effective succurrat. Et quidem

varij sunt casus, quos Theologi ad-

mittunt ad gradum extremæ neces-

sitatis, quos ibid. proposui num. 3.

& 4.

5. Necessitas gravis, iuxta com-

muniorem explicationem, est, quan-

do ex defectu rerum necessariarum

est in periculo proximo incidendi in

miseriam magnam, aut re ipsa ver-

satur in ea: V g. quando quis est in

periculo proximo incidendi in iactu-

ram notabilis partis bonorum, vel

incidendi in magnum morbum extra

periculum proximum vitæ; vel in

necessitatem quasi perpetuæ famis.

Et melius declaratur necessitas gra-

vis, si dicamus eam esse, *Que vitam*

reddit miseram, & nimis molestatam.

6. Pro cuius necessitatis gravis

maiori explicatione addidi num. 6.

hanc periodum. [Iuxta quæ esset in

gravi necessitate constitutus, qui per

multos dies solo pane, oleribus victi-

taret; qui ita esset nudus, ut vel illi es-

set ad magnam ignominiam, vel ei

impenderet præ frigore periculum

gravis morbi contrahendi: item ille,

cui esset nimis molestum super pavi-

mento, aut tabula dormire. Hæc

enim omnia, & similia vitam red-

dunt miseram, & nimis molestatam si

autem ille haberet suppellectilia, sine

quibus posset absque gravi molestia,

& ignominia transigere, quibus ven-

ditis, posset ab ea miseria egredi, non

esset constitutus in gravi necessitate. Et

ideo sarmina, quæ iocalia aurea, vel

argentea retinet, & tamen solo pane

vicitat, non patitur gravem neces-

sitatem, nisi illa ad aliam si milemne-

cessi-

cessitatem sublevandam reservanda essent. Gravem etiam patitur necessitatem, qui duram subito captivitate, aut diuturno tempore detinetur in carcere nimis molesta. Vide P. Petri Hurt. 2. 2. tom. 2. disp. 159. à §. 78. vbi distinguit quatuor genera necessitatis gravis, pertinentia ad vitam, ad honorem, ad dignitatem, & ad fortunas.]

7. Ibidem num. 7. dixi, necessitatem communem esse eam, ex qua aliquod incommodum sequitur in necessarijs ad vitam, & statum; quod tamen non reddat vitam nimis miseram, & molestat, iuxta statum patientis. Talem necessitatem pati solent pauperes, qui ostiatim mendicant in civitatibus magnis, & eo tempore, in quo est abundantia annonæ. Aliquando enim sic mendicantes solent premi necessitate gravi, præcipue in oppidis parvis, vel tempore sterilitatis.

8. Præmitto tertio, ad gradum extremæ necessitatis reduci necessitatem evidenter urgentem, quæ ab alijs vocatur quasi extrema. Est enim illa, in qua, licet non periclitetur vita, est tamen periculum proximum incidendi in gravissimam calamitatem. De hac necessitate evidenter urgenti dixi in 3. part. Cris. Theol. disp. 80 c. 1. cum S. Thoma, in illa discurri debere eodem modo, ac in extrema.

9. Præmitto quarto, esse certissimum apud omnes, teneri divitem sub mortali succurrere extreme indigenti saltem ex superfluis statui. Item apud graves Authores esse certum, quod in extrema necessitate tenetur sub mortali dives opitulari, etiam ex necessarijs ad statum, quæ sunt superflua naturæ, maxime si fieri potest sine gravi dispendio sui status. Vide quæ dixi in ea disp. 20. cap. 1. à n. 9.

10. Præmitto quinto, me ibid. cap. 1. art. 2. tradidisse tamquam cer-

tum, præcipue à principijs intrinsicis, teneri divites sub reatu culpæ gravis ad succurrendum pauperi graviter indigenti, saltem ex superfluis statui. Vbi ostendi, hanc sententiam doceri tamquam certam à P. Suar. io, Granado, Petro Hurtado, Vazquo, & Mag. Bañez, imò & P. Vazquez docet, non solum ex superfluis statui, sed etiam ex necessarijs ad statum, quæ superfluum nature, succurrendum esse gravi necessitati, sub reatu culpæ gravis. Et certitudinem huius conclusionis ibidem late ostendi ex pluribus testimonijs Sacre paginæ, & testimonijs Sanctorum Patrum.

Suar.
Grana.
Pet.
Hurt.
Vazq.
Eañez.

C A P V T II.

In quo sensu accipiatur id, quod supponitur in propositione 12. quod aliquando dives ad eleemosynam teneatur tantum ex superfluis statui?

SUMMARIVM.

• Certum est aliquando divites teneri ad eleemosynam tantum ex superfluis statui. n. 11.

Opinio docens ex sola superfluitate bonorum oriri obligationem erogandi eleemosynam n. 12.

Opinio contraria id negans n. 13.

Sensus propositionis non est iuxta primam opinionem, sed iuxta secundam. n. 14. & 15.

11. **S**upponitur in propositione, & consequenter in damnatione eius, quod aliquando dives tenetur ad eleemosynam, non ex necessarijs ad statum, sed tantum ex superfluis statui. Quæ propositio certa est, & indu-

P. Vazq indubitabilis. Nam licet iuxta sententiam P. Vasquij aliquando tenetur dives succurrere graviter indigenti ex necessarijs ad statum, & non solum ex superfluis, id tamen est, quando potest fieri cum modico detrimento status. Ast quando non potest levare eam gravem necessitatem ex necessarijs ad statum sine gravi detrimento status; tunc solum tenetur ex ijs, quæ superfluunt statui, & quatenus superfluunt: V. g. si gravis necessitas ad sui levamē indiget ducētis; & si dives daret ea ducenta, pateretur eius status grave detrimentum; & tunc solum superessent statui solum triginta, etiā iuxta sententiam P. Vasquij solum teneretur dives ad triginta, quæ superfluunt.

12, Quando ergo dicitur, quod dives tenetur ad eleemosynam tantum ex superfluis statui; id potest accipi in duplici sensu, iuxta duplicem opinionem. Nam aliqui Doctores censent, superfluitatem bonorum esse sufficiens radicem, & quasi rationem formalem, unde oriatur obligatio erogandi eleemosynam: ex quo inferunt, quoties diviti sunt superflua statui, teneri sub mortali ad eleemosynam, etiam in communibus necessitatibus. Ita Caiet. 2.2, quæst. 32. art. 5. & alijs in locis, Gonetus in disert. de probabilit. num. 152. & plures alij ex scholâ Thomisticâ.

Caiet.
Gonet.

13. Sed ex eadem schola plures alij negant, superfluitatem bonorum esse sufficiens radicem obligationis gravis largiendi eleemosynam; ideoque divites ex ea sola superfluitate non teneri graviter ad eleemosynam, nisi ipsa pauperis necessitas gravis sit. Ita Mag. Arauxo 2.2. q. 32. *Sylvest* dub. 1. num. 6. apud ipsum Medina, *Angel.* Paludanus, Covarrubias, *Sylvest*, *Armil.* Angelus, Armilla, & Corduba. Item *Cordub* P. Vazquez opusc. de Eleemosyn. c. *Vazq.* 1. dub. 3. & plures alij.

Araux.
Medin.
Palud.
Covar.
Sylvest
Angel.
Armil.
Cordub
Vazq.

14. Cum ergo dicitur in propositione damnata, quod dives quandoque tenetur tantum ex superfluo statui; non est sensus iuxta primam opinionem proxime relatam, quod tenetur ad eleemosynam ex superfluo tanquam ex radice, ex qua sufficienter oriatur obligatio erogandi eleemosynam, independentem à necessitate gravi. Hæc enim sententia falsa est, & quæ communiter reiicitur à Doctoribus. Nam, ut bene perpendit Arauxo, si sola superfluitas esset sufficiens radix huius obligationis, etiam cessante omni necessitate proximi, perseveraret obligatio. Quod autem genus eleemosynæ esset, dare non indigenti.

15. Est ergo sensus propositionis damnatæ iuxta secundam sententiam, quod quandoque dives tenetur erogare eleemosynam de illis bonis, quæ superfluunt statui, & ita damnatio hæc non cogit divitem ad largiendum omnia, quæ superfluunt statui, quando nullas invenit necessitates graves: quin potius damnatio hæc relinquit indemnem opinionem communem, quod non tenetur dives sub reatu culpæ lethalis ad largiendum superflua statui, nisi in necessitate gravi. Et ratio huius est, quia nulla est ratio, quæ cogat ad intelligendam hanc damnationem, iuxta eam primam opinionem, quæ minus probabilis est, & à paucis tradita, & à multis reiecta. Imo in illis verbis, *quando tenetur tantum ex superfluo status*, denotatur, non semper esse obligationem eleemosynæ ex superfluo status, sed aliquando.

C A.

CAPVT III.

Ostenditur, præfatam propositionem duodecimam esse damnabilem.

SVMMARIVM.

Propositio damnata falsa est propter prætextum excusandi se ab obligatione eleemosynæ. n. 16.

Idem probatur ex eo, quod divites aliquando tenentur ad eleemosynam cum modico detrimento sui status. n. 17.

Idem ostenditur ex comminationibus, quæ reperiuntur in Evangelio. nu. 18.

Minus damnabilis est opinio eorum, qui dicunt teneri ex necessarijs ad statum, asserentes divites vix habere superfluum statui. n. 19.

Adhuc tamen damnabilis est ea opinio. 20.

16 **E**Am propositionem esse damnabilem, & dignam eâ censurâ Theologica, qua in hoc decreto inviritur, probatur primo. Multi sunt casus, in quibus certum est, quod homo tenetur erogare eleemosynam ex superfluis statui, ita ut coram Deo se excusare non possit ab ea obligatione: sed si divites non haberent, vel vix haberent superflua statui, haberent prætextum excusandi se ab ea obligatione: ergo contra eiusmodi certitudinem militant, qui dicunt, divites non habere, vel vix superflua statui.

17. Probatur secundo. Est enim indubitabile, quod tenetur dives succurrere graviter indigenti, quando potest præstare, cum modico detrimento sui status: sed eo ipso quod largiatur aliqua cum modico detri-

mento sui status, illa non sunt absolute necessaria ad statum; atque adeo dicenda erunt superflua statui: ergo tales divites verè habent superflua statui. Et ita sicut absurdum est dicere, non teneri divitem succurrere graviter indigenti cum parvo detrimento sui status; ita absurdum erit dicere, quod eiusmodi dives non habet superflua statui.

18. Probatur tertio. Nam in Evangelio multæ sunt comminationes adversus divites, qui non succurrunt pauperibus, cum possint succurrere sine proprio detrimento: sed divites eius sæculi non erant diversi generis, aut diversæ conditionis, ac divites præsentis sæculi; ratione cuius illi haberent superflua statui; isti autem aut non habeant, aut vix habeant: ergo illæ comminationes in utrosque pariter fulminantur; & de utrisque dicendum est habere superflua statui, ex quibus possint graviter indigentibus opitulari.

19. Verum quidem est, minus esse damnabilem opinionem eorum, qui cum dicant, non solum ex superfluis statui, sed etiam ex necessarijs ad statum teneri divites succurrere graviter indigentibus, asserunt præterea, divites vix habere superflua statui: quia cum hæc coniungunt, non excusantur omnino divites ab eleemosyna; siquidem quamvis non habeant superflua statui, dicuntur teneri ad illam. Minus, inquam, damnabilem esse, quam eorum, qui ex vna parte dicunt, solum teneri divites ad sublevandas graves necessitates ex superfluis statui; & ex altera affirmant, divites vix habere superflua statui; cum hoc modo inferatur, vix divites teneri ad eleemosynam, quantumvis sit gravis necessitas occurrens.

20. Adhuc tamen damnabilis est ea opinio, quamvis dicat, succurrere-

Pp dum

dum esse pauperi graviter indigenti, ex necessarijs ad statum, quia negari non potest, quin aliquando debeat subveniri ei necessitati ex superfluis statui, vt diximus cap. 2. In quo casu si dicamus, vix esse divitibus superflua statui, idem erit, ac dicere, non esse, aut vix esse obligationem succurrendi. Quod autem divites non habeant excusationem, ad omittendam eleemosynam in gravibus necessitatibus; satis constat ex ijs, quæ dixit in 1. part. Cris. Theol. disp. 20. cap. 2. art. 2. & 3.

DISERTATIO X.

An liceat desiderare alicui malum sub ratione boni temporalis utilis?

CAPVT I.

Referuntur propositiones damnata; & præmittuntur aliqua.

S V M M A R I V M.

Doctrina S. Thomæ coheret cum hac damnatione. num. 4.

Textus S. Thomæ pro ratione dubitandi. num. 5 & 6.

Potest desiderari mors alicuius propter bonum spirituale illius, aut alterius. num. 7.

Potest desiderare mortem alicuius propter bonum commune. n. 8.

Potest quis desiderare mortem alicuius propter vitandum aliquod ingens nocumentum. n. 9.

Intellectus potest præscindere mortem Patris ab effectu hereditatis fi-

lij; & voluntas sub eadem præcisione potest desiderare hereditatem, non mortem. n. 10.

1. **H**ic dubitationi dāt occasionem tres propositiones damnatæ ab Innocentio XI. in hoc Decreto ex quibus decima tertia propositio sic se habet: *Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicuius tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.*

2. Propositio 14. damnata hæc est: *Licetum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem vt malum Patris, sed vt bonum cupientis, quia nimirum ei obventura est pinguis hereditas.*

3. Propositio 15. similiter damnata huius est tenoris: *Licetum est filio gaudere de Parricidio Parentis & se in ebrietate perpetrato, propter ingentes divitias inde ex hereditate consecutas.*

4. Pro quarum explicatione, & recta intelligentia, quia aliqui scriptores falso existimarunt, eas propositiones damnatas inferri ex doctrina S. Thomæ, suppono primo, non esse mentem Romani Pontificis damnare doctrinam, quam circa hanc materiam tradidit S. Thomas. Ideo operæ pretium est proponere ante oculos doctrinam S. Thomæ, vt inde constet, tres illas propositiones damnari quoad id tantum, in quo differunt à doctrina S. Thomæ.

5. Et quidem Angelicus Doctor 2. 2. quæst. 76. art. 1. sic ait. [*Si autem aliquis imperet, vel optet malum alterius sub ratione boni, sic est licitum, nec erit maledictio, per se loquendo, sed per accidens: quia principalis intentio dicentis non fertur ad malum,*